



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, insertis suo loco
Propositionibus à S. Sede Apostolica novissimè damnatis concinnata. Et
Per Casus Practicos exposita

Complectens LXXV. Casus Materiam de Conscientia, Legibus, Peccatis,
Fide, Spe, Charitate, Jure, Justitia, Restitutione, Contractibus, Judiciis &
Religione &c.

Jansen, Leonhard

Coloniæ Agrippinæ, 1744

Casus LIII. De Commodato, Precario, Deposto.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39867

donat. Nec refert, quòd parens fortè donationem juramento firmârit, cùm enim beneficium revocandæ donationis in favorem liberorum introductum sit, non potest Patris juramento tolli. *Tamb. Hann. Laym. hic num. 18. Pirh. num. 46.* Qui pariter dicunt revocari posse donationem juratam ex capite ingratitude aut natæ proliis, quia donatio & per consequens juramentum donationi adjectum ex dispositione juris habet hanc tacitam conditionem: nisi proles nata aut donatarius ingratus fuerit, &c.

C A S U S L I I I .

De Commodato, Precario, Deposito.

FAbius equum amico commodatum, 1. 2. Eò quòd ipse illo indigeat, ante tempus repetit, 3. Res precario concessas vendit statim. 4. 5. Sed hoc non obstante amicus equum alius commodat vel locat, aut ultrà tempus retinet, 6. 7. Interim equus morbo inficitur, alios inficit, ac post multas expensas moritur. 8. Rebus apud se depositis utitur. 9. Nec statim repetenti reddit, 10. Expost apud ipsum deteriorantur, permutantur, 11. Negotiationi exponuntur, 12. Et prætextu habitæ custodia, expensarum, aut debiti retinentur, 13. Pro Resolut.

QUÆR. I. Quid sit Commodatum & Precarium?

Res. 1. Commodatum est rei alicujus pro certo tempore ad solum usum gratuita concessio. 1.

Dicitur 1. Rei alicujus sive immobilis sit, ut domus, stabulum &c. sive mobilis præsertim, quæ

quæ usu non consumitur, nam quæ usu statim consumuntur, ut pecunia, vinum, frumentum, commodari non possunt, nisi fortè ad pompam vel ostentationem. *L. fin. de commod.*

2. *Dicitur 2. Ad usum*, in quo commodatum distinguitur à pignore & deposito, quorum usus non conceditur; nam si creditor pignore, vel depositarius re depositâ utatur Domino invito, furtum committit. §. *furtum Insti. de oblig. quæ ex delicto*. Deindè differt commodatum à mutuo, quòd in hoc dominium rei mutuatae transferatur, in commodato solus usus dominio vel possessione penes commodantem remanente.

3. *Dicitur 3. Pro certo tempore ex - vel implicite determinato*: Explicitè determino, si dicam: concedo tibi equum ad 3. dies; implicite, si dicam: concedo tibi equum ad iter, hoc ipso intelligitur tantum temporis concedi, quantum requiritur ad tale iter, nec citius repeti poterit, nisi commodans pateretur inde notabile damnum non prævisum, tunc enim quamvis commodatarius æquale pateretur, repeti posset, quia in concessione gratuita subintelligitur conditio: nisi ego ipse re meâ ad evitandum damnum proprium indigero, ut in simili patet in donatione, quæ ex capite proliis improvisò natae revocari potest, idque de jure naturæ, quia gratuito donans censetur facultatem istam sibi retinuisse. *Less. c. 27. dub. 5. Molin. d. 295. apud Lug. d. 33. num. 10.*

4. *Dicitur 4. Gratuita concessio*, in quo distinguitur à locato & aliis contractibus onerosis.

§. 2. Precarium à commodato tantùm in hoc distinguitur, quòd in precario ad preces alterius

terius

regius alicujus rei usus gratuito concedatur sine
ullâ temporis determinatione, usque dum preca-
riò dans voluerit revocare; non debet tamen re-
vocare statim, aliàs censeretur voluisse alteri illu-
dere. Propter hanc revocabilitatem precarium
tantum obligat ex culpa lata, quæ dolo æquipa-
ratur. *L. 1. §. ideo ff. si mensor*; commodatum ve-
rò ex culpa juris levissima, depositum si est in
solam utilitatem deponentis ex sola culpa lata, id-
que in foro fori; nam in foro poli seu conscientie
solam culpam Juridicam, si non sit conjuncta
cum culpa Theologica, non obligare ad resti-
tutionem dixi *Casu 37. num. 9.* excipe, nisi com-
modatarius se specialiter obligaverit ad quemcun-
que casum fortuitum & non culpabilem. Solvi-
tur vel revocatur precarium. 1. Expressâ vel ta-
citâ concedentis voluntate, ut si rem repetas, alte-
ri vendas vel dones; 2. Morte ejus, cui conces-
tum est, quia est veluti gratia personalis, quæ ad
hæredes non transit, *L. cum precario ff. de prec. c.*
ult. eod. 3. Si concessum est ad beneplacitum con-
cedentis, finitur morte concedentis, secus si ab-
solutè, vel usque ad revocationem; tunc enim
durabit; usque dum ab hæredibus revocetur, *d. L.*
precario.

QUÆR. II. Quæ sint obligationes commo-
datarii? R. Seqq. 1. Commodatarius non potest
re commodatâ uti ad alium usum, quàm ad eum,
ad quem est concessa; si utatur ad alium usum,
& propterea pereat, tenetur actione furti. *L. sicut*
de commod. similiter, si non restituat tempore
convento, tenetur ad omne damnum obinde
emergens, idque in conscientia ante sententiam
Judicis, si mora sit culpabilis. *c. un. de commod.*
non tamen tenetur ad casum fortuitum, nisi suâ
morâ

morâ causa sit, quòd tali casu res ista pereat, eodem modo non peritura apud Dominum. *Less. Eng. Reiffenst. l. 3. t. 15. num. 32.* quid verò juris sit, si res remissa pereat dolo vel culpâ Nuntii, dixi *Cas. 45. à n. 17.*

7. 2. Per se loquendo potest rem sibi commodatam alteri commodare & jus suum in alium transferre, nisi constaret de contraria mente commodantis, cui liberum est uni & non alteri rei suæ usum concedere.

8. 3. Qui scienter commodat alteri rem vitiosam, v. g. equum morbidum, nec vitium aperit, tenetur commodatario de omni damno, adeoque satisfacere pro equis à suo equo infectis, quia hujus damni causa est.

4. Commodatarius tenetur ad expensas ordinarias, v. g. ad pabulum, aut soleas equi reparandas; extraordinarias, quæ v. g. in curationem equi infirmi impenduntur, tenetur ferre commodans. *Lug. n. 14.*

9. QUÆR. III. Quid sit depositum?

R. Depositum est contractus, quo rei alienæ custodia gratis suscipitur, estque communiter res mobilis, v. g. pecunia, vestis, frumentum &c. *Dicitur: rei custodia,* non usus; nam si concedatur usus rei gratis, vocatur commodatum, si erga pretium erit locatio; *dixi sup. depositarium* re depositâ invito Domino uti non posse absque crimine furti; si tamen deponatur pecunia numerata non clausa nec obsignata; censetur dari mutuò, ideoque potestatem fieri eam alienandi aut cum ea negotiandi, ita ut dominium, per consequens & periculum rei transeat ad depositarium, *arg L. si sacculum ff. depositi: quod Mol. Laym. Lug. num. 4.* extendunt ad
omnes

omnes res usui consumptibiles, ita ut non peccet saltem mortaliter, dummodò certus sit, se tantundem ejusdem generis & bonitatis præstò habiturum, cum Dominus repetiverit. Species depositi est sequestrum, quo res controversa deponitur apud tertium imparialem, qui propterea sequester vocatur, eo fine, ut post sententiam Judicis in eam tradatur.

QUÆR. IV. Quæ sint obligationes depositarii?

1. Seqq. 1. Depositum debet reddi statim, ut 10
petitur, licet deponens dixisset, se deponere in
mensem, & postea mutato animo repetat in fine
hebdomadis, si tamen fuit verum depositum &
non potius locatio rei depositæ. c. *bona fides de
depos.* si res deposita sit furtiva, & fur & Domi-
nus eam repetat, si certò constet de jure Domini,
reddenda est Domino, non furi.

2. Si res deposita præter culpam depositarii in- 11
cipiat deteriorari, monendus est rei Dominus,
aut si hic conveniri non possit, neque res conser-
vari, vendenda & pecunia Domino asservan-
da est, hæc enim censetur esse voluntas Domini.
Sed quid ad hunc Casum? Civis Coloniensis emit
extrà urbem frumenta, eaque deponit apud Ti-
tium suo tempore vehenda Coloniã; Titius
cum habeat frumenta Coloniæ æquè bona vel
meliora, datâ occasione vendit frumenta deposi-
ta cum intentione dandi sua Coloniæ existentia,
ne alter novis expensis cogatur sua Coloniã ve-
here, interim frumenta Coloniæ existentia unâ
cum domo exuruntur. Quæritur: Quis teneatur
ferre damnum? *Molin. d. 523. & Lugo num. 5.*
dicunt in simili Casu damnum pertinere ad depo-
nentem, quia depositarius ex consensu rationa-
bili

biliter præsumpto ea cum suis permutavit & vendidit, & sicut consensus præsumptus sufficit ad excusandum à peccato, sic & sufficit ad validam permutationem. *Bonac.* tamen verius contradicit, quia deponens non præsimitur consentire, nisi cum obligatione, ut depositarius permutans rem similem in facto tradat, sicut & alter suam in facto occupavit & vendidit. *At dices:* si res deposita incipiat deteriorari, & depositarius ex præsumpta Domini licentia, qui pro nunc desuper moneri non potest, rem vendat, pretium autem sine culpâ ejus auferatur, ad nihil tenetur ob licentiam præsumptam; ergo & in casu priori. *R. N. C.* nam in casu priori vendens agit nomine proprio in rem & commodum proprium, hic autem agit causam deponentis, ideoque pretium rei venditâ est sub dominio deponentis, cui per consequens perit.

12 3. Si sola res deposita periit vel ablata fuit & res depositarii manserunt incolumes, in foro externo præsimitur dolus, nisi probetur depositum casu periisse. *c. 2. de commod.* in foro tamen conscientia, si culpa nulla intercesserit, vel tantum sit dubium de culpa, depositarius ad nihil obligatur, quia in dubio delictum non præsimitur.

4. Qui negotiatur pecuniis apud se depositis, etiam invito Domino, non videtur peccare graviter, dummodò maneat in statu Domino repententi pecuniam suam reddendi, sitque Dominus lucri ex negotiatione provenientis; est enim fructus industria, potestque hoc non ostante ratione custodia (si ita ab initio conventum est) aliquid exigere, sed tunc non manet purum depositum, sed alius contractus innominatus.

5. Si

5. Si depositor tibi vel alteri quid debeat, debi-
tum ex re deposita compensare non potes, c. 2. de
commod. L. si quis C. eodem, idque pro foro ex-
terno; nam in foro conscientiae, si debitum sit
certum, & alia via solutionem consequi non
possis, rem depositam licite retinere potes, usque
dum alter satisfaciat, Reiffenst. tit. 16. n. 19. Pirh.
ibid. n. 11.

C A S U S L I V.

De Mutuo & Usura.

GAbrus filius-familias, minorennis dubitans,
an unquam reddere possit, à fure, aliisque
mutuo accipit & dat, nec reddit in eadem bonita-
te. 9. Accipit aliquid supra sortem titulo gratitu-
dinis. 10. Periculi amittendae sortis, 11. Lucri
cessantis, 12. Poenae conventionalis, 13. Ex con-
tractu Legis commissoriae. 14. Quia praesens pecu-
nia melior est, quam futura, 15. Quia obligavit
se ad non repetendam sortem usque ad certum tem-
pus. 16, 17. Quia dedit centum eâ conditione, ut
si alter supervivat decem annos, reddat quadrin-
gentos, aliàs nihil, 18. Quia voluit contrahere
modo sibi favorabiliore. 19. Instituit montem pieta-
tis. 20. Iniit contractum Antichryseos, 21. Mo-
hatra, 22. Emit res infra condignum ob anticipa-
tam solutionem, 23. Vel carius vendit ob dilatam
solutionem. 8. Vendit fundum ad creditum, re-
servatâ sibi annuâ pensione. 24. A suo creditore
redimit chyrographum 1000. Imper. pro quingen-
tis, 25. Item debitum liquidum 100. aureorum
pro 90. 26. Aliquid exigit pro usu sua pecunia, 27.

O o

Mut.

R. D. Jansen Theol. Moral. Tom. I.